

AZ ELUTASÍTÁS HOZADÉKA

Végül is előbb-utóbb kikerekedik a történet bennem, ahogy visszaidézem azokat a furcsa napokat szeptember végéről, amikor szinte minden napra jutott egy újabb meglepő esemény: karambol után befutó véres fejű férfi, tüntetésről érkező zászlóba csomagolt nő, rendőrök vizelni akaró elítélttel, satöbbi, satöbbi..., nem is beszélve arról a számomra kissé ellen-szenves alakról, akiről végül is mesélni szeretnék, aki ebédidőben toppant be hozzánk a pékségbe, megváltotatva Monília, s egyben a mi életünket.

Ekkor már fél éve dolgoztam itt, a város közepén, mégis inkább eltemetve, kezdtem megszokni a főnök-nő rigolyáit, nem beszélve a köztünk, az eladók között lévő ki nem mondott hierarchiáról, melynek csúcán Monília állt, lélegzetelállító magabiztosságával, és két-éves tapasztalatával, aki után mi újak, Atka, Filoxéria meg én, csak pislogva kulloghattunk, figyelve a láthatóan nélkülözhetetlenek látszó fogásokat. Egy nap nyolc órát kellett lehúzni, hétre jöttünk és délután háromkor szabadultunk, aztán érkezett a váltás. Az ebéd-idő miatt ez volt a legkeményebb időszak, de ez is fízett a legjobban, úgyhogy nem panaszkodtunk.

De vissza az eredeti történethez, mert ez a lényeg, ez nem hagy nyugodni engem sem, meg a többieket sem már több mint egy hete. Mint mindannyian harmincas nők, természetesen mustrálgattuk a be-betérő kínálatot, s noha mindenkinek volt ilyen-olyan kapcsolata, azért megesett egy s más, amit igazából csak sejtettünk, mint tudtunk, de hát a női megézés azért sokra képes... Monília váltogatta köztünk talán a legszabadosabban a partnereit, a félreérthetetlen pillantások egy-egy férfival, az időnkénti találkozások a bolt előtt, a testbeszéd árulkodó gesztusai egyértelművé tették a szituációt.

Kétségtelen, hogy aznap kevesebb vendégünk volt, amit nem lehetett racionális okokkal magyarázni, hiszen nemzeti ünnepnek a közelben nyoma sem volt, a nyári szabadságolási időszak pedig már pár hete véget ért.

A férfi tizenegy körül lépett a pékségbe, negyvenötnek nézett ki, oldalt kopaszodó fején hátrafésülte világosbarna haját, mélyen ülő szeme, orra mellett húzó-dó ránc, a mereven összepréselt, vértelen ajkak semmi jóra, semmi kedélyességre sem engedtek következtetni. Furcsa, szürke, ódivatú balon kabátja szétnyitva

vitorlázott utána, ahogy fordult, hogy betegye az ajtót. Az első benyomásom vele kapcsolatban nem volt igazából kellemetlen, mégsem indított el bennem semmit. A többiekén is csak mérsékelt érdeklődés látszott. Ellenben Monílián meglepő jeleket figyelhettem meg: megrázkódott, pupillája kitágult, mint mikor valaki életet eldöntő hírt kap, frizuráját rögtön igazgatni kezdte, s fészkelődött, mint egy felborzolt tollú madár. A szempillái nevetéségesen verdestek, ahogy nézte, mikor a férfi Atkához lépett, s kért valamit. Már nem emlékszem pontosan a tételre, Atka rám nézett barna szemével, jelezve, hogy észrevette az erőtér átrendeződését, hátrasimította vállig erő haját, Moníliára pillantott, akinek ajkai vérrel teltek meg, szétnyíltak, Atka a férfire mosolygott zavarában és odaadta a kis cédulát a rendelt süteményről. A férfi kérdezett, hangja szintelen, egyenletes rezgés, Atka és Filoxéria egyszerre mutatott az üvegportálnál, a pénztárgép mögött ülő Moníliára. A férfi rutinmosollyal a szája szélén bólintott és fordult a pénztár felé. Odaadta a cetlit –közben Monília áhítattal pásztázta az arcát–, aztán kotorászni kezdett a kabát belső zsebében, amíg elő nem halászta hatalmas barna tárcáját. Monília megmerevedve bámulta, izgalmunkban kicsit mi is összekapaszkodtunk Atkával, megfogva egymás karját, de hiába vártunk, semmi se történt. A férfi, kérdőn pillantott most már Moníliára, zavartan elmosolyodott, és finoman intett az üvegtálba ejtett cetli felé. Monília pislogni kezdett, megsimította rövid, szőke haját, a cetlire bámult, beütötte a gépbe az összeget, majd a cetli mellé ejtette a blokkot és újra a férfi arcába bámult. Úgy nézett ki, hogy a férfire nem hatott ez az átható tekintet, a látható rajongás furcsa hálója, vagy annyira figyelmetlen volt, hogy nem vette észre az egészet. Kiszámolta a pénzt, csak futólag pillantott Moníliára, majd Atkához lépvé átvette a papírzacskóba csomagolt árut.

A távozás egyszerű gesztusa, a halkán betett ajtó ki-méletlen csattanása váratlan szigorral zárta le a pillanat lehetőségét. Monília zavarodottsága rányomta bélyegét a nap hátralevő részére. Láthatóan nem értette elutasításának okát, ahogy később el is mesélte Filoxériának. Úgy érezte –tudom, ez nevetéséges–, ezt a férfit neki teremtették, nem élhet nélküle. Filoxériának panaszkodott, de én is hallottam kétségbeesetten csengő szavait, mondta, hogy ez több mint egyszerű hétköznapi vonzalom, több mint egy szokásos futó kaland.

Monília pár napig várta, láthatóan szenvedett a vágytól, de nem jött a férfi. Atka is tett egy bátortalan

kísérletet, hogy megvilágítsa a lehetetlen kísértésének hiábavalóságát, de Monília hisztisen torkolta le. Egy idő után meglepve tapasztaltuk magunkon, hogy a sajnálat megszokássá, a megszokás közönnnyé változott. Napjaink belesimultak az egyhangúság hullámaiba.

Két hét múlva épp kinyitottunk, s tehetetlenül bámultuk, ahogy a fásultság ismét rátelepszik a reggelre. A korai vásárlók mosolytalan arca, a kedvetlen kérdések közé ékelődő megszokott válaszok, a kopott üvegportálon megcsillanó hamis napsugarak a rutin mélyálomszerű állapotába ringattak bennünket. Ebbe a végtelennek tűnő csendbe kőként robbant be Monília, ahogy feltépte az ajtót, bosszúsan lépett az üzletbe, levágta a táskáját és zokogva állt meg az öltöző ajtajában. Rögtön leültettük, simogatni kezdtük a hátát és kérdegettük, hogy mi történt. A könnyein át motyogta, hogy találkozott vele. Öléből lehulló karján, vékony indáknak tűntek az erek. Bízattuk, hogy mondja tovább a történetet.

Elkezdte mesélni, hogy a férfi azt mondta neki, hogy adja fel ezt az érzést, hogy örüljön, mert az a szerencse érte, hogy egy férfi nem viszonzta a szerelmét. Monília beszéde itt ismét sírásba fulladt. Kérdeztük, hogy kifaggatta-e nemi irányultságáról..., szóval, hogy meleg-e. Bólogatott és a kezével mutatta, hogy nem az. Sőt, erre a férfi azt mondta neki, hogy az előbb ugyan Monília hallotta a szavait, de nem értette meg. Azzal otthagya.

A főnöknőnk kíméletlen ember, de aznap még neki is megesett a szíve Monílián. Láttá, hogy képtelen normális munkavégzésre. Kegyes arccal küldte haza, hogy pihenje ki magát, vegyen ki szabadságot, vagy menjen betegállományba, ne rontsa itt a levegőt. Így mondta. Aznap mi se voltunk csúcsumában.

Másnap jött a hír, hogy Monília búcsúlevelét megtalálták az ágya mellett, apja gyógyszeres dobozát feszítette fel, a szétszórt fiolák és dobozok szanaszét hevertek a piszkos szőnyegen. Tripla adag Dithane M45-öt vett be, hogy a levélben megfogalmazott bizonytalan szorongásától megszabaduljon. A hír sokként ért minket. Főnöknőnk ennek ellenére erőltette a munkát, de rövid idő után belátta, hogy jobb, ha aznapra bezárunk, mivel képtelenek vagyunk összpontosítani.

Azóta minden megváltozott körülöttünk, már semmi sem olyan, mint volt. Filoxériát erősen megnyomta az eset, azóta neurózissal kezelik. Atka máshová ment dolgozni, megszakította velünk a kapcsolatot, és én se vagyok a legjobb formában, mégis azt hiszem, kezdem kapizsgálni, amit a férfi Moníliának mondott.

A TETVEK KORSZAKA

Az első tetveket június utolsó hetében vettem észre a fák levelein. Zöld kis állatkák, a levél fonákján. Közélről néztem, láttam, ahogy mozognak. Tudtam, ha hagyom, pár hét alatt besűrűsödnek.

Pár napra rá egy kertészboltban vettem egy könyvet, amely részletesen leírja, hogy mit kell tenni ilyenkor. Inkább a természetes gyógymódok érdekeltek, a vegyszerek használatát mindig is túl drasztikusnak éreztem. Meglepődtem a közölt eredmények furcsaságán. Amit eddig hallottam a témáról, mind megdőlni látszott. Azt írta, hogy a vizelettel való permetezés hatékonysága a képzeltnél csak töredéke, nem segít a problémán. A csalánlé hatása pedig gyakorlatilag a nullával egyenlő. Csak felbosszantja a kis állatokat.

Úgy éreztem, zsákutcába jutottam. Ekkor eszembe villant, hogy mi lenne, ha rég nem látott gimnáziumi osztálytársamtól kérnék segítséget. Egyik társunk mondta, hogy ő igen magas pozícióba jutott, a mezőgazdasági ügyekért felelős országgyűlési biztos mellett tölt be fontos pozíciót. Osztálytársam jelentkezésemkor nem engedte meg, hogy tegezzem, pedig iskolas korunkban ez még nem volt probléma. Kicsit meglepődtem kapcsolatunk furcsa átrendeződésén, de aztán átsiklottam ezen a jelentéktelen intermezzón, és inkább a válaszra koncentráltam.

Osztálytársam biztosított róla, hogy a téma legelőremutatóbb törekvéseivel ismertet meg. Sietett hozzátenni, hogy ez nem olcsó bizalmaskodás, hanem nemzeti érdek: a fontos elveknek a minél szélesebb körű terjesztése. Mondanom sem kell, hogy ámulva hallgattam. Kifejtette, hogy a mostani trend –ami nemcsak hazánkban, de Európában is helyet követelt magának–, újra az emberiség gondolkodásának homlokterébe kívánja állítani azt a tényt, mi szerint az állatok a növényeknél magasabb rendű lények, és inkább az állatok védelmét kell szolgálni a növényekkel szemben, sőt azt mondja, hogy a védett állatok körét ki kell terjeszteni a rovarok világára is. Következésképpen, a növények levelein, hajtásain megtapadó tetvek, innentől kezdve, nem számítanak élősködőknek, nem megrontják a fák egészségét, hanem a fákat természetes táplálékuknak tekintve, a létüket tartják fenn.

Furcsállottam ezt a nem mindennapi nézetet, sőt a kételyeimet is felvázoltam a következményeket illetően, mire osztálytársam kissé sértett hangon javasolta a mélyebb önvizsgálatot, és gondolataim logikusabbá tételét. Búcsúzásul mondta, hogy járjak nyitott szemmel, és kihegyezett elmével, azzal letette a telefont.

Az utcán, aznap, komoly állatvédő szervezetek léptek föl, hogy a vegyi hadviselés eddigi sztereotípiáit eltöröljék. Erőszakosságuk nem ismert határt. Tevékenységük, be kell valljam, rossz érzést keltett bennem.

Másnap, kora délután, mintegy megerősítésül, a tévében a Tudományos Akadémia elnöke tartott ismeretterjesztő előadást, amelyben kitért a letűnt idők módszereire, kiemelve a csodaszernek számító Pirimor jóllakottságot szimuláló, és a Karathe minden élő rovar kiirtását előidéző hatását, mely módszerek, szerinte, kifejezetten a barbár időkre emlékeztetnek. A XXI. században már nem alacsonyodhatunk az elmúlt század diktatúráit felidéző szintre. Javasolta, hogy ne csak szokjunk le a rovarok elleni fellépésről, hanem próbáljuk meg segíteni, próbáljuk meg táplálni őket. Otthon, a konyhában könnyen összeállíthatunk a tetvek felfrisülését szolgáló folyadékot (a pontos összetételt rögtön lejegyeztem a képernyő sarkáról), ezzel elősegíthetjük a hatékonyabb nedvszívást. Állította, hogy pár napos odafigyelés, törődés után majdnem biztos, hogy megkedveljük a kis állatokat, s a táplálékként szolgáló fa pusztulása után nem lesz nagyobb gondunk annál, hogy kedvenceinket egy újabb fára telepítsük át. Nagy adósságot törlesztünk ezzel a hozzáállással, magyarázta, hiszen évszázadokig az a tévhit élt, hogy a tetű egy undorító kártevő, egy elpusztítandó kórokozó. De meg kell tanulnunk a történelemből, hogy egyszer minden előítéletnek vége szakad, egyszer minden uralkodó réteg átadja helyét az elnyomottaknak.

Lezártam a készüléket. Éreztem, hogy nekem is át kell formálnom a gondolkodásmódomat, nem maradhatok a letűnt idők emlékműve.

Még világos volt, bár a nap már nyugodni készült, kiementem megnézni a tetveket. Szépen mozogtak a levelek hátoldalán, láthatóan élvezték az alkonyati felfrisülést. A fa viszont már levedzett, a törzsén csorgott le a megdézsmált levelek nedve. Már nem sajnáltam, tudtam, hogy szenvedése jó ügyet szolgál. Bementem a lakásba, elővettem a felírt receptet, és elkezdtem összeállítani a tetvek felüdülését szolgáló permetet.

Az ajtót ritkán zárom, sőt gyakran tárva is hagyom, nem bírom a bezártságot. Sokszor behallatszik az utca zaja, a szomszédok szövegelése, meg minden egyéb, de inkább ez, mint a bezártság.

Ahogy ott ültem a konyhában és a szirupot kevergettem, egyszer csak a rám vetődő árnyék miatt éreztem, hogy valaki elállja a napfényt. Oldalra pillantottam és láttam, hogy a szomszéd férfi áll az ajtóban, a félfát támasztva.

–Mi a helyzet, József? –kérdezte s hunyorogva bámult az asztalra. –Csak nem a tetveknek készíti?

A telkeink között egy rozsdás drótkerítés húzódik, de a szomszédomat ez nem gátolja abban, hogy időnként átmásszon hozzám. Hiába szóltam, hogy ne tegye, kíváncsisága rászoktatta, sőt időnként a barátai is átjönnek vele, mikor együtt isznak nála, a pincében. Ilyenkor bejönnek a lakásba, leülnek a székekbe, fo-telekbe és szó nélkül figyelik minden mozdulatomat, susterognak, nevetgélnek esetlenségemen.

–Egyedül jött? –kérdeztem.

Már meg se próbáltam kérdőre vonni, esetleg lebeszélni ellenszenves viselkedéséről, tudtam, hiábavaló próbálkozás lenne. Gyorsan bólintott párat, közelebb jött, sőt maga válaszolt a saját kérdésére: „persze, hogy a levét a tetveknek készíti”.

–Ugye tudja, hogy semmit sem ér az egész? –mondta. –A tévéből leste el, igaz? Nahát, azokat hiába majmolja, azok csak nyomdászágú szobatudósok. Az a szer, ami nekem van, na látja, az igen! –ütögte a mellét.

Kíváncsian fürkésztem ravasz parasztcarcát, próbáltam kitalálni, miben sántikál. Eddig a vágóhídon volt karbantartó, de e mellett mindig voltak zavaros, maszkek ügyei. Tartottam tőle, hogy az egyikbe esetleg engem is belerángat.

–Kéne egy kevés tetű! –hajolt közelebb.

Félve néztem körbe.

–Na, ne szórakozzon! Pont ebben az átmeneti időszakban?

–Higgye el, jól megfizetem! –suttogta.

–Megint szendvicskrémet akar belőle készíteni, igaz?

Ez a fekete ipar régen is működött, akkor a tisztiorvosi szolgálat üldözte, egészségügyi okokból.

–Majd adok belőle magának is. –mosolyodott el, de fintorogva intettem, hogy eltekintek ettől. –Ezt eszik odafönt is. El se tudja képzelni, hogy milyen finom!

–Gondolom. A beígért razziától nem tart?

–Figyeljen! Ne sokat vacakoljunk, adja ide, a többit bízza rám! Ha nekem is felnőnek a facsemetéim, már nem leszek annyira magára utalva.

Mit tehettem volna mást? Elfogadtam az ajánlatát. Pár ágtól megszabadítottuk a fákat, s a tetveket egy edénybe sodortuk. Szomszédom elégedett mosollyal feszítette rá a fedelet.

Kezet ráztunk, láttam, ahogy visszamászott a saját kertjébe. Örülök, hogy megszabadultam tőle, de, azóta félek az ellenőrzéstől, nem beszélve arról, hogy

szomszédom is feldobhat, ha valami elromlik közöttünk. De hát a világban mindig van valami kellemetlen. Apám idejében a fák, meg az erdők voltak tabu témák, tilos volt fát kivágni satöbbi, satöbbi. Az élénkítő permetlét másnap fejeztem be és szórtam ki. Azóta megkétszereződött a tetűszám. Őszintén szólva, elég

nehezen tudok megbarátkozni velük... De hát a kis dolgoknak is lehet örülni. Az a kevés pénz, meg hús, amit kaptam, pár hétig kisegített, mert bizony, itt nálunk nagy a szegénység. Ma vacsorára elkészítem az utolsó csirkecombot, aztán elteszem magam másnapra.

